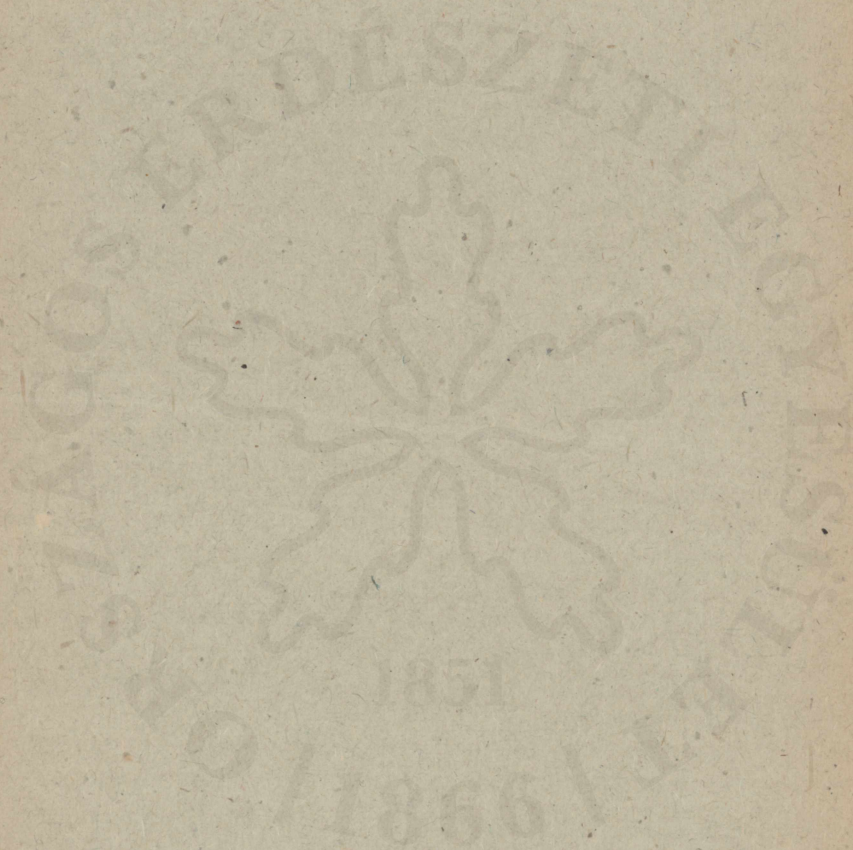

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
1958. ÉVI PÉCSI VÁNDORGYŰLÉSE
AUGUSZTUS 10—13-ÁN

A MECSEKI ÁLLAMI ERDŐGAZDASÁG TERÜLETÉN

UTIPROGRAM ÉS TÁJÉKOZTATÓ

OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2021

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
1958. ÉVI PÉCSI VÁNDORGYŰLÉSE
AUGUSZTUS 10—13-ÁN

A MECSEKI ÁLLAMI ERDŐGAZDASÁG TERÜLETÉN

UTIPROGRAM ÉS TÁJÉKOZTATÓ

Országos Erdészeti Egyesület Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár	
Leltári szám:	2619/L 2024.
Csoportj. szám:	IV.
Raktári jelzet:	20/0

Készült 500 példányban

F. k.: Kasza F.

Pécsi Szikra Nyomda 4337

F. v.: Melles Rezső

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

1958. évi pécsi VÁNDORGYÜLÉSE augusztus 10—13-án
a Mecseki Állami Erdőgazdaság területén.

Hivatalos fogadás augusztus 10-én, vasárnap a

Bátaszék felől	10.00 órakor,
Budapest felől	12.46 órakor,
Nagykanizsa felől	11.34 órakor

Pécs főpályaudvarra érkező vonatoknál.

A vendégek a főpályaudvar kultúrtermén át hagyják el az állomás épületet. A vendégeket a főpályaudvarról „Erdész különjárat” jelzésű autóbuszok szállítják a szálláshelyre. A viteldíjat az autóbuszon mindenki fizeti.

Elszállásolás:

Nádor Szálloda, Széchenyi tér 15. sz. Tel.: 27-26.

Nevelők Háza, Szent István tér 6. sz. Tel.: 27-75.

Pannonia Szálloda, Kossuth Lajos utca 5. sz. Tel.: 23-64.

Idegenforgalmi Hivatal, Kolozsvár utca 2. sz.

Úttörőház, Szent István tér 17. sz. Tel.: 10-95.

14.00 Ebéd a Belvárosi Étterem (Kossuth Lajos utca 13. sz. Nemzeti Színházzal szemben) kerthelyiségében.

16.00 Az Országos Erdészeti Egyesület 1958. évi vándorgyűlésének megnyitója a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége helyiségeiben (Janus Pannonius utca 11. sz. emelet).

1. Molnár István a helyi csoport titkára üdvözlí a vándorgyűlés résztvevőit.
2. Madas András az egyesület elnökének megnyitó beszéde.
3. Az 1958. évi „Bedő Albert” díjak kiosztása.

4. Kasza Ferenc, a helyi csoport elnöke, az erdőgazdaság igazgatója „Erdőgazdálkodás Baranyában” címmel tart beszámolót.
5. A beszámoló megvitatása.
- 20.00 Vacsora a Belvárosi Étteremben.
- 21.00 Ismerkedési est a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége helyisége összes termeiben. Záróra éjfél után 3 óra.

Augusztus 11. Hétfő.

- 7.30 Reggeli a Belvárosi Étteremben.
- 8.00 Indulás autóbusszal a Széchenyi térről a Mecsekre.
- 8.30 Érkezés a Kereszthez, onnan gyalog fel a Misina tetőre a Kiss József kilátóhoz a 15-ös turistaúton a karsztbokorerdőn és a molyhos tölgyesen keresztül.
Az autóbuszok közben előre mennek Dömörkapuhoz.
- 9.00 Érkezés Misina tetőre 1.2 km gyaloglás után a Kiss József kilátóhoz. A kilátóról a baranyai táj ismertetése, majd rövid pihenő.
- 10.30 Indulás Misina tetőről a 2-es sárga jelzésű turista úton Dömörkapuhoz.
- 10.55-kor érkezés 1.1 km gyaloglás után.
- 11.00 Indulás autóbusszal Dömörkaputól Mandulás, Lapi-son át
- 11.20 érkezés Keresztikunyhóhoz. Innen gyalogséta
Pécs 35 c fenyőállományán,
55 a, 54 a átalakítandó tölgyállományon,
35 a elegyetlen kocsánytalan tölgyes rudas
erdején,
végül a 35 b lombbal elegyes erdeifenyves fiatalosán
keresztül. A megtett gyalogséta 2 km.
Az autóbuszok előre mennek a Fehérkúti menedékház
bejáratáig.
- 12.45 Indulás autóbusszal Fehérkúttól Árpádtetőre az Er-
zsébet út bejáratához.
Az autóbuszok garázsba vonulnak.
- 13.00 Gyalogséta az árpádtetői erdőszet gödörfői végvágás-
sal kitermelt 54 a és 48 c erdőrészelei természetes
felújulásának megtekintésére.

- 15.30 Érkezés a Tripammer fához. A megtett gyalogséta 4 km. A Tripammer fánál mindenki ebédet és vacsorát kap az étkezési jegyek ellenében.
Szórakozás 22 óráig. 20 órától fél óránként autóbuszok szállítják be Pécsre a vendégeket.

Augusztus 12. Kedd.

- 6.30 Reggeli a Belvárosi Étteremben.
7.00 Indulás autóbuszokkal a Széchenyi térről Székelyszabarra (41 km.) a vöröstölgy állományok megtekintésére.
8.15 Érkezés Székelyszabarra.
Gyalogséta: 8 a fenyőerdősítésen,
9 d vöröstölgy, hegyijuhar elegyes fiatal erdön,
10 b vöröstölgy magtermő állományon keresztül a vadászházi büféig, majd onnan a
7 a b vöröstölgy középkorú állományon,
13 c vöröstölgy és feketefenyőtelepítésen,
13 b elegyetlen tisztított vöröstölgyesen,
11 d 12 g a szálaló gazdálkodásra tervezett gyertyános tölgyesen keresztül.
Összes gyalogséta 3.5 km.
11.15 Indulás autóbuszokkal Mohácsra. (12 km.)
12.00 Ebéd a Béke Szálló helyiségeiben.
14.00 Indulás vissza Versend—Szederkényen át
15.30 érkezés Pécsre (41 km.), ahonnan
Bátaszékre 16.36-kor sebesvonat,
Budapestre 17.00-kor gyorsvonat,
Nagykanizsára 15.30-kor személyvonat indul.

A negyedik nap a sellyei üzemi vadászterület megtekintésén résztvevők részére további program:

- 20.00 Vacsora a Belvárosi Étteremben.

Augusztus 13. Szerda.

- 6.30 Reggeli a Belvárosi Étteremben.
7.00 Indulás autóbusszal a Széchenyi térről Szentegátra. A sellyei üzemi vadászterület egy részének megtekintése.

12.00 Ebéd a sikotai vadászháznál.

14.00 Indulás vissza autóbuszokkal Pécsre, ahonnan tetszés szerinti vonattal hazautazás.

A Pécsett tovább maradni szándékozók szállásigényüket augusztus 10-én estig jelentsék be Molnár István titkárnál.

Viszontlátásra az 1959. évi vándorgyűlésen!

Pécs, 1958. július hó 22-én.

Kasza Ferenc,
Országos Erdészeti Egyesület
helyi csoport elnöke.

RÉSZLETES ÚTITERV

Augusztus 11. Hétfő.

1. Misina karsztbokorerdő.

A pécsi Mecsek déli oldalán a pusztafüves lejtőkhöz és szőlőkhöz csatlakozik ezen mintegy 295 ha. kiterjedésű, európai viszonylatban is egyik legnagyobb összefüggő molyhostölgy állomány.

Uralkodó fafaja a molyhostölgy (*Quercus pubescens*), kisebb mértékben a virágos kőris (*Fraxinus ornus*). Elegyfái a cser (*Quercus cerris*), mezei juhar (*Acer campestre*), kisrészben az ezüsthárs (*Tilia tomentosa*) és kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*).

Cserjeszintben: jerikói lonicer (*Lonicera caprifolium*), csereszömörce (*Cotinus coggygia*), fagyal (*Ligustrum vulgare*), ostorménfa (*Viburnum lantana*), gyepűrózsa (*Rosa canina*), bibircses kecskerágó (*Evonymus verrucosa*), veresgyűrűsom (*Cornus sanguinea*), egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), husos som (*Cornus mas*), pukkantó dudafürt (*Colutea arborescens*).

Lágyszárúak: baranyai peremizs (*Inula spiraeifolia*), spárgalevelű galaj (*Galium lucidum*), *Artemisia alba*, majomkosbor (*Orchis simia*), borzas szulák (*Convolvulus cantabrica*), piritógyökér (*Tamus communis*).

Az erdő 230 ha-ja, mint parkerdő a város kirándulóinak üdülését szolgálja, épp ezért a fahasználatok itt csupán egészségügyi termelésre szorítkoznak hidrológiai elsőrendű feladatuk betöltése mellett.

A Misina tetőn 534 tszf. magasságban épült Kiss József kilátóról látható északkeleti irányban a pécsi szénmedence és körképben a Mecsek kiemelkedő hegycsúcsai: a 682 m magas Zengő, a 603 m-es Hármashegy, az 596 m-es Dobogó, az 572 m-es Somlyó, a 462 m-es Kövestető, a 612 m-es Tubes, a 602 m-es Jakabhegy. A Jakabhegy permi homokkőből álló hegység és uránércet

tartalmaz. Fennsíkján ma is láthatók az i. e. VII. században létesült illyr földvár nyomai, a 2.5 km. hosszú földsáncgyűrű; Déli irányban az ormánsági táj, majd a villányi hegyvonulat a 403 m-es Tenkessel és a 472 m-es Szársomlyóval; déli, délkeleti és keleti irányban a Tolna-Baranyai Hegyhát.

A Misinán épül a Pécsi Televíziós Állomás. Szeptemberben kezdik meg a műszaki berendezések felszerelését úgy, hogy az adóállomás még ebben az évben megkezdje működését.

A kilátóról látható a mecseki kopárfásítás, melyet Rábay Gyula erdőmérnök irányításával még Pécs városa indított meg árkos kőkitermeléssel, termőföld behordásával, feketefenyő csemete ültetésével.

A pilisi eredmények alapján az erdőgazdaság tervbe vette jövő év tavaszától a feketefenyő magvetéssel való kopárfásítást rétegvonalmenti talajelőkészítéssel.

A Misina tetőről keleti irányban láthatók a pécsi szénmedence legfontosabb aknáit: az András-, Széchenyi-, György-, Béke-, István-, Rücker- és a Petőfi-akna, az üszögi szénmosó salakhányói, az épülő pécsi villamos erőmű, valamint a pécsszabolcsi gyors ütemben épült bányászváros új épületei a pécsi szőlőkultúra egy részével.

A Misina tetőről a Dömörkapuhoz vezet útunk, ahonnan autóbusszal megyünk a karsztborokerdőn át Lapisig, Lapist elhagyva az út baloldalán látható pásztás tarvágások rontott erdők átalakításai fekete fenyvesekké.

A Keresztkunyhói karácsonyfa-telepnél kezdődik tanulmányutunk második része, a

2. Pécs 35. c. erdőrészlet 8,69 hektáros, 36 éves, 20% kocsánytalan tölgy, 20% gyertyán, 60% luc-, vörös- és sima-fenyő állományának bemutatása, példájául annak, hogy ezen fafajok csoportos telepítésével még az ilyen nem optimális termőhelyen is érdemes foglalkozni nemcsak tájszépészeti, de gazdasági szempontból is.

3. Sarjeredetű tölgyesek átalakítása magról kelt szálerdővé. Pécs 55. a 24,11 hektáros 72 éves, majd a Pécs 54. a 20,55 hektáros, 76 éves 85%-ban sarjeredetű kocsánytalan tölgyes üzemtervben véghasználatra még be nem sorolt, 7 vágásérettségi mutatóval, hektáronként 1 m³ folyónövedéket termelő erdőrészletek 11 000 m³ összes fatömeggel.

Mindkét erdőrészlet két típusba tartozik: Lejtők a bükkösös gyertyános típusba szőrös sás (*Carex pilosa*), *Festuca drymeia*, — montana jellemző fajokkal.

Tetők a gyöngyperjés gyertyános tölgyes típusba. Ez a típus már átmeneti fajokat tartalmaz a száraz tölgyesek cseresek felé, amit a fellelhető felemás-levelű csenkesz (*Festuca heterophylla*), apróvirágú pimpó (*Potentilla micrantha*), erdei rózsza (*Rosa arvensis*), szúrós csodabogyó (*Ruscus aculeatus*) megjelenése is mutat.

Különös jelentőséget tulajdonítunk ezen két erdőrészlet bemutatásának jövő használataink tervezésének elbírálása szempontjából.

A pécsi erdészetnek a Mecsek ezen délkeleti oldalán a fenti két erdőrészleten kívül kereken 150 hektáron 38 000 m³ fatömeget képviselő 64—80 éves, átlagban 80%-ban sarjeredetű és 75%-os záródású kocsánytalan tölgyes állománya van.

A területek felújulása az 1955. és 1957. évi nagy tölgymakktermés eredményeként ma teljesnek mondható.

Kézenfekvő, hogy ezt az adottságot kihasználjuk sarjállományaink magról kelt szálerdővé való átalakítására.

Az erdőgazdaság elgondolása az, hogy az elkövetkező években a véghasználatokat a legszükségesebb mértékre korlátozza és erős mértékű gyérítésekkel áll rá a tölgy újulat életbentartásának biztosítására.

Ennek érdekében, figyelemmel a hektáronkénti 252 m³ fatömegre és a mai átlagos 75%-os záródásra, az első két évben hektáronként a fatömeg 20%-át, 50 m³-t, összesen kereken 10 000 m³-t, a következő 3 év alatt 15 000 m³-el az eredeti fatömeg felét lékelő vágásokkal vesszük ki, az erős megbontásokkal biztosítva a csemeték életlehetőségét a következő 5 év pásztás végvágásainak idejére.

Lényegében tehát ezen a 195 hektáros területen álló 49 000 m³ fatömeget felújító-vágásmódjaink lerövidített formájával termeljük ki.

4. *ERTI kísérleti terület elegyetlen kocsánytalan tölgyes különböző erősségű fokú gyérítésekre.* Pécs 35 a erdőrészlet, területe 10,8 hektár, 18 éves elegyetlen kocsánytalan tölgy, termőhelyi osztálya II, záródása 100%. Típusa gyöngyperjés, részben *Carex pilosás* száraz tölgyes rhäti homokkövön.

Az Erdészeti Tudományos Intézet gyérítési kísérleti telepe cca. 300 m tszf. magasságban a pécsi erdészet Letics parag elnevezésű 35 a erdőrészletében terül el. Az állomány fokozatos felújító vágással természetes úton keletkezett. Fekvése déli-délkeleti, 2—5%-os lejtvel. Talaja gyengén savanyú barna erdőtalaj. Az I—IV. jelzésű kísérleti területek a száraz tölgyes típushoz tartoznak.

A kísérlet célja megállapítani, hogy a különböző erősségű gyérítési belenyúlás mennyiben segíti elő a javafák vastagsági és magassági növekedését. A kísérleti munka megoszlik az Erdészeti Tudományos Intézet és a Mecseki Állami Erdőgazdaság között akként, hogy a gyérítési irányelveket az ERTI adja meg, az erdőgazdaság a gyérítési munkákat lebonyolítja és a fa-tömegre vonatkozó adatokat az ERTI-nek rendelkezésre bocsátja a további teendők elvégzése végett. A kísérleti terület 1958. évben készült és az első gyérítése (piros gyűrűvel jelölt fák kitermelése) az 1959/60. gazdasági évben kerül kivitelezésre. A terület adatai a következők:

Kísérleti termelés	J e l e		I.	II.	III.	IV.
	Területe m ²		2,500	2,500	2,500	2,500
Mintaterület	Területe m ²		400	400	400	400
	Élfatörzs	db	209	241	243	289
	Száradék	db	7	4	10	7
	összesen	db	216	245	253	296
	A gyérítés erélye		15—20%o-os felső gyérítés	5—10%o-os alsó gyérítés	15—20%o-os felső gyérítés	20—30%o-os felső gyérítés
Összes fatörzsekből	Javafa	db	31	29	30	34
		%o	14,3	11,8	11,7	11,5
	Segítőfa	db	146	192	175	188
		%o	67,6	78,4	69,3	63,5
	Kivágandó	db	39	24	48	74
		%o	18,1	9,8	19	25

A kísérleti területek határpontjait 100 cm magas piros sapkás fehér oszlopok jelzik. A határvonalait fákra festett fehér kereszt (+) illetve (O) gyűrű jelzi. A mintaterületek határpontjain 50 cm magas piros sapkás fehér karók állanak. A mintaterületen álló fák alumínium számtáblával vannak jelölve. A termé-

szetben a javafákat kékszínű, a kivágásra kerülő fákat pedig piros színű gyűrűvel jelöltük.

5. *Elegyes fenyő fiatalos bemutatása.* Pécs 35 b erdőrészlet, területe 7,8 hektár. A megelőző öreg állomány gyertyános-tölgyes volt, melynek természetes ujulatába turisztikai szempontból főállománynak szabályos hálózatba telepítettük be az erdei és feketefenyőt.

A Lapistól Árpádtetőre vezető műút nagyjában választó vonal a déli tölgyesek és az északi bükkös gyertyános tölgyesek között.

6. *Növedékfokozó gyérités „V” fa jelöléssel.* Az Erzsébet úton 400 m-es gyalogséta után érintjük Mánfa—Babaerdő 59 a erdőrészletet.

Üzemtervi adatai: terület 6,56 ha. Elegyarány kocsánytalan tölgy 40%, bükk 30%, gyertyán 30%. Mageredetű, 44 éves, sűrűség és záródás 80%. Fatömeg 160 m³/ha.

Az 1 ha-os mintaterület adatai:

	Összes			Kivágandó		
Kocsánytalan tölgy	1241 db	172 m³	140 db	11 %	22 m³	13 %
Bükk	277 db	41 m³	25 db	9 %	5 m³	12 %
Gyertyán	460 db	47 m³	25 db	5 %	3 m³	6 %
Vadcseresznye	6 db	3 m³	—	—	—	—
Korai juhar	2 db	—	—	—	—	—
Hárs	9 db	—	—	—	—	—
Összesen:	1995 db	263 m³	190 db	10 %	30 m³	11 %
Ténylegesen kitermelve:					37 m³	14 %

Felsőszintbeli gyérités, belenyúlás erélye 15%-on aluli, óvatos.

1100 m gyalogséta után érünk tanulmányutunk gödörfői színhelyére, ahol bemutatásra kerül

7. *Gyertyános-tölgyes természetes újulata végvágás után a kíméletes közelítés eredményeképpen.* Mánfa 54 a és 48 c, kora 110 és 100 év, bükkös-gyertyános tölgyes. Mindkét terület az előkészítő vágások során 70% záródásra lett megbontva. A csoportosan megtelepült kocsánytalan tölgy, bükk és gyertyán újulatot a két nagy makktermés teljessé tette úgy, hogy áttérhetünk a végvágásokra. Ennek során az 54 a erdőrészlet teljes területét, 17,99 ha.-t három egymás után következő gazdasági évben kitermeltük az üzemtervben feltüntetett 5936 m³-el szemben 6140 m³ fatömeggel, a 48 c-ből 3,60 ha-t 943 m³-el.

Az újulat megkímélésére nagy gondot fordítottunk, eltöltöttük a sáros úton való közelítést és a huzatást. Helyette a négy keréken való közelítést végeztettük a közelítő kerékpárok hiánya miatt, ami a fogatosok munkáját ugyan meglassította, de az eredményt az épségben megmaradt újulat megmutatja.

További feladat az ápolóvágások szakszerű és gyakori ismétlése a sarjak, gyertyán és hárs visszaszorítása a tölgy, de főleg a bükk-újulat felülkerekedésének emelése.

Gyalogsétánk továbbiakban a 47 a és b erdőrészleten át egy gyalogösvényen vezet. Mindkét erdőrészlet 65 éves 80% záródású, középkorú elegyes állomány, előbbi 100%-ban sarjeredetű, részben átalakítandó rontott erdő, utóbbi mageredetű.

A gyalogösvényt elhagyva elérjük a 12-es turistautat, ahonnan 1100 m-es gyaloglás után érünk a Tripammer-fához, ahol ebédelünk.

A Tripammer-fa elnevezés Tripammer Károly 1907—1927 években volt Pécs városi erdőmester nevéhez fűződik. A Pécs—Lapisi erdei műút szakasz kiépítése is az ő nevéhez fűződik.

Az ő emlékét örökítették meg erdész munkatársai, az erdő-részletben egyedül található terebélyes kocsányos tölgyre elhelyezett emléktáblával.

Ebéd után közvetlenül a Tripammer-fa környékén megtekinthető (akit érdekel) egy

8. *Öreg bükkös-gyertyános tölgyes állomány fahasználata és felújítása.* Pécs 4 b erdőrészlet keleti szélé annak a 465 ha-os területnek, amelyet az Országos Természetvédelmi Tanács természetvédelmi területté nyilvánított elsősorban hidrológiai szempontok — a kőlyuki forrásban összefutó karsztvizeknek Komló város részére való — biztosítása érdekében.

Az erdő-részlet területe 15,82 ha, 99 éves mageredetű állomány, 70%-os kocsánytalan tölgy, 5% cser, 20% bükk és 5% gyertyán öreg állománnyal, alatta kisebb foltoktól eltekintve tölgy, bükk, gyertyán, hárs teljes újulattal.

Tipusa a gerincen gyöngyperjés gyertyános-tölgyes, amely az oldalakon és a völgyekben átmegy a bükkös-gyertyános tölgyesbe.

A védett területté történt nyilvánítás előtt az alkalmazott felújítási mód a csoportos felújítás volt magról természetes úton, melyet a területen látható bükk-csoportok is mutatnak.

A jövőt illetően elgondolásunk kettős:

azokban a csoportokban, amelyekben a bükk-újulat között különböző anyafák még állanak, a csert, bükköt, gyertyánt és a sarj, vagy hibás tölgyeket kitermeljük, a lehetőség határáig tartjuk a legszebb tölgy anyafákat. A talajvédelem és a tölgyek oldal-árnyalásának biztosítására felengedjük második koronaszintbe a már meglévő bükk és hárs fiatalost, gyakori tisztítással segítve annak magassági növekedését.

Ahol ilyen — már kialakult — árnyattűrő fiatalos csoport nincs, vagy az újulat még egészen alacsony, a teljes mértékben megtelepült tölgy-újulatot lékelő vágásokkal tartjuk életben és mageredetű, még fejlődőképes anyafákról lévén szó, a ritkítási növedék érdekében minél hosszabb időre kinyújtott felszabadító vágásokat végzünk.

A magról kelt és mindenütt megtalálható hárs és gyertyán-újulat mérsékelt részvételét az elegyarányban biztosítjuk.

A főleg utak mentén található hézagokba csoportokban viszük be mesterséges ültetéssel a luc-, jegenye- és Douglas-fenyőt.

Augusztus 12. Kedd.

Tanulmányutunk célja a bolyi erdőszet székelyszabari erdőszkerülete néhány — főleg vöröstölgyes — állományának bemutatása.

Autóbuszunk Pécsváradig a budapesti betonúton, onnét a mohácsi úton halad a székelyszabari erdőig.

Menetközben alkalmunk lesz látni néhány hófogó és mezővédő erdősáv telepítést.

A kétféle erdősáv szerkezete az elérni szándékolt célnak megfelelően különböző.

A hófogó erdősáv céljának akkor felel meg legjobban, ha az erdősáv meredek falat képez, aminek következtében a sáv támadás felőli oldalán légörvény keletkezik, így a hó legnagyobb része az erdősáv előtt, részben a sávban, majd a sáv árnyékában a sáv széle és a védett út közötti üres pásztában rakódik le.

Ezért a hóvédő sávokat az út, vasút veszélyes szél felőli oldalán telepítjük és a védett oldalon a sáv és út között 10—15 m-es üres pásztát hagyunk.

A mezővédő erdősáv célja ezzel szemben az, hogy a szél erejét minél lényegesebben lecsökkentsse anélkül, hogy örvénylő

mozgást idézne elő és ezúton a párolgás csökkentésével a védett terület vízgazdálkodását javítva emelje a mezőgazdaság hozamát.

Ennek a célnak az áttört, azsúros szerkezet felel meg.

Pécs városát elhagyva a 184 km-nél a betonút baloldalán láthatjuk az első 800 m hosszú 1956-ban óriásnyár, tölgy, juhar, hárs kiemelkedő, felső- és középszinttel és ámorfa cserjesszinttel telepített hófogó erdősávot.

A Zengő irányába érve rövidesen feltűnik Pécsvárad község, temploma mellett az István király által alapított Bencés apátság tulajdonát képezett várral, mely ma a pécsvárad erdészeti szék-helye.

A templomtól jobbra látszik Zengővárkony község lakosai tulajdonában álló szelidgesztenyés erdő többszázéves törzsekkel.

A betonútról a mohácsi országútra letérve a 27,8 km-es útjelző oszloptól újabb 800 m-es 1957. évi telepítésű nyár, akác, juhar, ámor-fafajból álló hófogó erdősávot látunk az út baloldalán.

Nagypall községben a hídon áthaladva 1954. évi telepítésű óriásnyár belterületi fásítást találunk.

A 25,2 km útjelző oszloptól 2 km hosszú ámor-cserjés, akác hóvédő erdősáv húzódik az út baloldalán.

A tetőre felérve az út jobboldalán mintegy 300 m-re a Fazekasbodai Termelőszövetkezet 1953/54. évi telepítésű akác-erdei fenyő típusú mezővédő erdősávja látható.

A 20,4 km-es útjelző oszlopnál kezdődik az 1400 m hosszú 1956-ban telepített és már teljesen záródott akác-típusú hófogó erdősáv.

A 9-es km-kőnél érjük el útunk tulajdonképpeni célját a székelyszabari erdőt, ahol 3,1 km-es gyalogséta mellett mutatjuk be tervezett erdőrészleteinket.

Ez a teljesen különálló kis erdő 437,61 ha., melyből 420,40 ha. az erdő, 17,21 ha. erdőhöz tartozó egyéb terület.

Korosztály és faj megoszlása:

F a f a j	0—10	11—20	21—30	31—40	41—50	51—60	61—70	71—80	Össze- sen	Fafaj
	é v e s									
	h e k t á r									
Erdei fenyő	—,2	—	2,3	—	—	—	—	—	2,5	—,6
Fekete fenyő	22,7	13,3	14,3	18,1	13,5	1,2	—	—	83,1	19,8
Kocsányos tölgy	2,5	—,9	—	—,6	1,4	6,8	22,8	11,4	46,4	11,—
Kocsánytalan tölgy	—	—	—	—	—	3,5	6,3	—	9,8	2,3
Vöröstölgy	31,9	40,4	26,4	7,2	1,1	—	10,8	—	117,8	28,—
Cser	10,7	8,1	11,3	8,4	50,6	18,1	19,3	3,—	129,5	30,8
Hárs	—	1,3	—,7	—	3,4	—	—	—	5,4	1,3
Akác	—	4,5	1,2	—,3	2,3	—,2	—,2	—	8,7	2,1
Fekete dió	2,2	1,1	—,9	—,4	2,6	—	—	—,2	7,4	1,8
Juhar	1,9	—	—	—	—	—	—	—	1,9	—,5
Gyertyán	—	2,—	—	—	—	—	—	—	2,—	—,5
Szil	—	—,2	—	—	—	—	—	—,3	—,5	—,1
Magas kőris	—	—,8	2,8	—	—	—	—,2	—	3,8	—,9
Kanadai nyár	—	—,2	—,8	—	—	—	—	—	1,—	—,2
Vadgyümölcs	—,5	—	—	—	—	—	—	—	—,5	—,1
Szelidgesztenye	—	—	—,1	—	—	—	—	—	—,1	—
Összesen :	72,6	72,8	60,8	35,—	74,9	29,8	59,6	14,9	420,4	100,—

9. A Székelyszabar 8 a erdőrésztlet nyugati határán vezető nyiladékon indulunk el. Az út baloldalán a 8 erdőrésztletben 4 éves feketefenyő telepítés található, amelyben itt-ott akác verődik fel. A fenyvesítés 2 éves mezőgazdasági előhasználat után történt 125×125 cm-es hálózatban. Ezen a területen előzőleg 70% akác 12% kocsánytalan tölgy, 8% cser és 10% egyéb kemény állomány állt.) A nyiladékban torkollik a szabari erdő főnyiladéka, amelyen mindegy 300 m-es gyalogséta után az út jobb oldalán elérjük a

10. 9 d erdőrésztletet, melyet 1952-ben termeltek ki és 2 éves mezőgazdasági előhasználat után 1953. őszén 0.80 ha-on vöröstölgy makkal és 2 éves hegyi juhar csemetével pásztásan telepítettek be. A juharok a vöröstölgyet túlszárnyalták, ezért elegyarány szabályozó tisztítást terveztünk ágnyeséssel 1958. őszére. A főnyiladékon mintegy 150 m-es gyalogséta után elérjük a

11. 10 b erdőrésztletet, a 8,2 ha-os 60 éves vöröstölgy makk-

termő állományt. Az állományt 1898-ban makkrakással létesítet-
ték. 1956 őszén koronafejlesztés érdekében erős gyérítést végez-
tünk 316 m³ fatömeg kitermelésével. 1958. nyarán 0,50 ha-os pró-
baterületen az alábbi mennyiségű törzs áll.

Fafaj	Darabszám db	Fatömeg m ³	1 törzs átlaga m ³
Vöröstölgy	129	133.9	1.03
Kocsányostölgy	37	30.1	0.81
Gyertyán	24	12.7	0.53
Magaskóris	5	1.2	0.24
Hárs	2	2.5	1.25

A kocsányostölgy egy része szép fejlődésű későn fakadó
tölgy.

Erről a területről 1953 év őszén 3 vagon vöröstölgy makkot
gyűjtöttünk be. A megbontott állomány alatt szép vöröstölgy
újulat települt meg, amely a gyertyánnal együtt hivatott az alsó-
szint képzésére. Vöröstölgy makkot csaknem minden évben le-
het kismértékben gyűjteni, de nagyobb makktermésre általában
4 évenként lehet számítani.

Ezen az erdőrészleten átvezető cserkészúton nézzük meg az
állományt. A cserkészút a vadászházzal szemben torkollik be a
főnyiladékba. (Itt a bolyi szövetkezeti bolt frissítővel szolgál a
vendégek részére). 20 perces pihenő.

12. A vadászház mellett lévő karácsonyfa-telepet elhagyva
eljutunk az út baloldala mentén elterülő 7 a erdőrészletbe. Ez
a 6,66-os 31 éves állomány ugyancsak *magtermő állománynak*
van kijelölve. Az 1 ha-os mintaterületen az alábbi fatömeg van:

F a f a j	V fa		Segítőfa		Kivágandó		Összesen		1 törzs átl. m ³
	db	m ³	db	m ³	db	m ³	db	m ³	
Vöröstölgy	134	37,6	494	78,4	53	14,5	681	130,5	—,19
Kocsányos tölgy	5	1,1	92	11,2	3	—,3	100	18,6	—,13
Cser	—	—	47	10,5	13	3,6	60	14,1	—,24
Akác	34	10,8	108	31,3	5	2,4	147	44,5	—,30
Amerikai dió	38	10,6	130	23,4	11	4,3	179	38,3	—,21
Egyéb kemény	—	—	34	2,6	—	—	34	2,6	—,08
Összesen :	211	60,1	905	157,4	85	25,1	1 201	242,6	

A mintaterület északi részén lévő akácsoport 70% záródású, koronája fejlett. Ezzel szemben a vöröstölgy — teljes záródása következtében koronafejlesztésben elmaradt, ami az egy törzs átlagos köbtartalmában is kifejezésre jut. Meg lehet figyelni, hogy az elegendő növénytérrel bíró egyedek vastagsági növekedése kielégítőbb.

A főnyiladék végén jobbra letérve elérjük a 12 b erdőrészletet. Elegyetlen 1,60 ha-os 38 éves, gyenge fejlődésű erősen ágas feketefenyő állomány.

A 12 f 2,99 ha-os 71 éves elegyeten kocsányostölgyest állapota folytán kitermelésre írtuk elő (csúcszáradt).

13. A nyiladékba jobbról torkoló nyiladék a 13 c 17,5 ha-os erdőrészleten vezet át. A nyiladék két oldalán sakktábla-szerű telepítés vöröstölgy és feketefenyő változattal. A sikertelen fenyő ültetést vöröstölgy makkvetéssel pótolták, elszórtan vadkörte elegyítéssel.

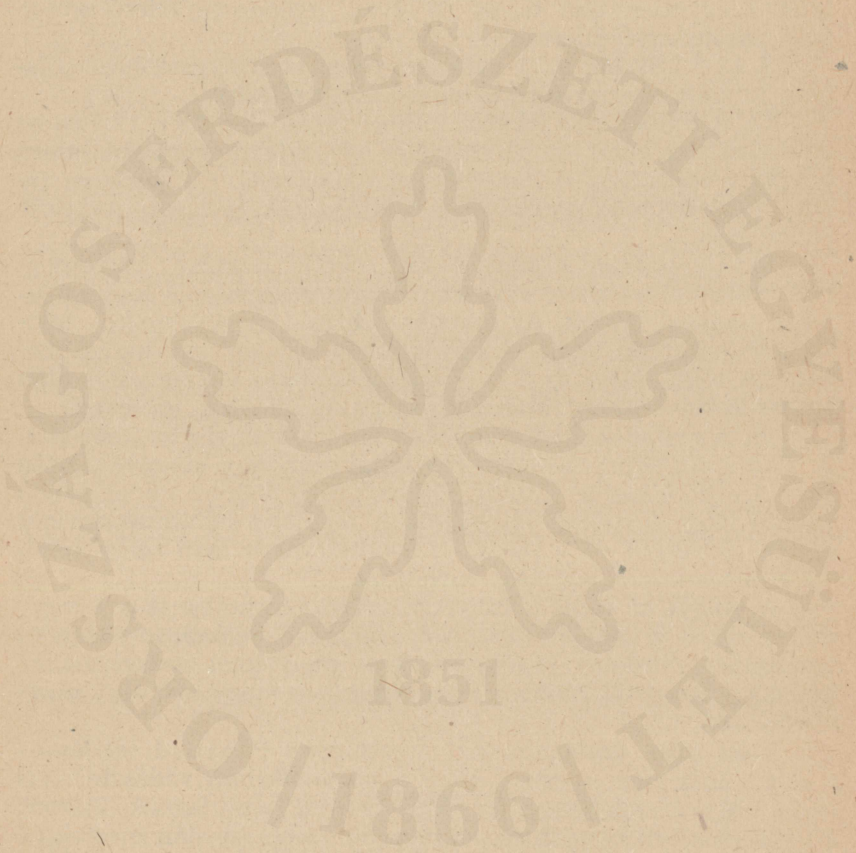
14. Ugyanezen erdőrészleten tovább haladva vöröstölgy makkvetésből származó egyszer tisztított elegyetlen 8 éves vöröstölgy fiatalost látunk. Az állomány duzzad az egészségtől, talaját kiváló karban tartja. A terület 1949-ben lett kitermelve (kocsányos tölgy, cser) és 2 éves mezőgazdasági előhasználat után történt a betelepítése. Második tisztítását 1959-ben tervezzük.

15. A nyiladék a völgyfenéken húzódó völgyi útba torkollik. A 13 a erdőrészlet amerikai dió fiatal állomány elhagyása után a 11 d erdőrészletbe jutunk. Egészséges fejlődésű vastag későn fakadó tölgy törzseket láthatunk. A területet bükkmakktermés esetén alávetjük és a spessarti erdőhöz hasonlóan tölgy felső, bükk alsószint kialakítását tervezzük.

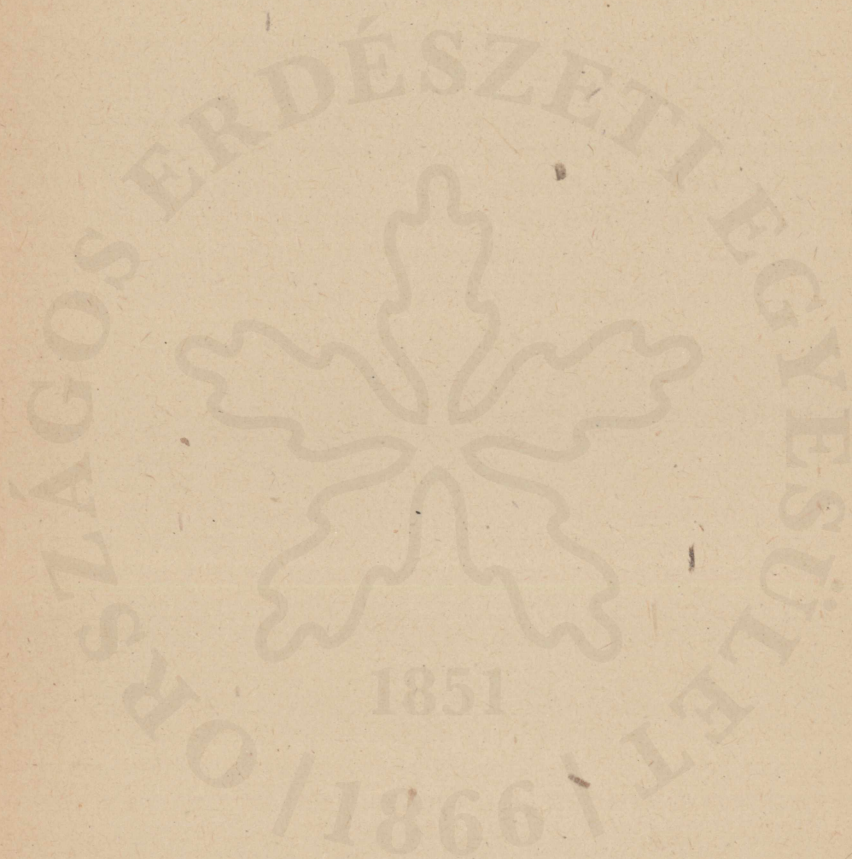
A völgyi út végül a fenyőnyiladékba torkollik és a 7 c erdőrészletben vezető cserkészúton elérjük a Pécsvárad—Mohács országúton várakozó autóbuszainkat, melyekkel Székelyszabar községen keresztül Mohács Béke Szállóhoz megyünk, ahol megébredelünk.

Ebéd után autóbuszokkal visszatérés Pécsre a szálláshelyekre. Akik nem vesznek részt a negyedik nap vadászterületi bemutatóján, azok tetszés szerinti vonattal hazautaznak. Viszont a vadászterületi bemutatón résztvevők 13-án szerdán megtekinthetik a sellyei üzemi vadászterületet. Indulás reggel 7 órakor autóbusszal a Széchenyi térről. A vadászterület egy részének megtekintése után 12 órakor ebéd a sikotai vadászháznál. Ebéd után visszatérés Pécsre autóbuszokkal a szálláshelyre, ahonnan tetszés szerinti vonattal hazautazás.

JEGYZETEK

JEGYZETEK

JEGYZETEK

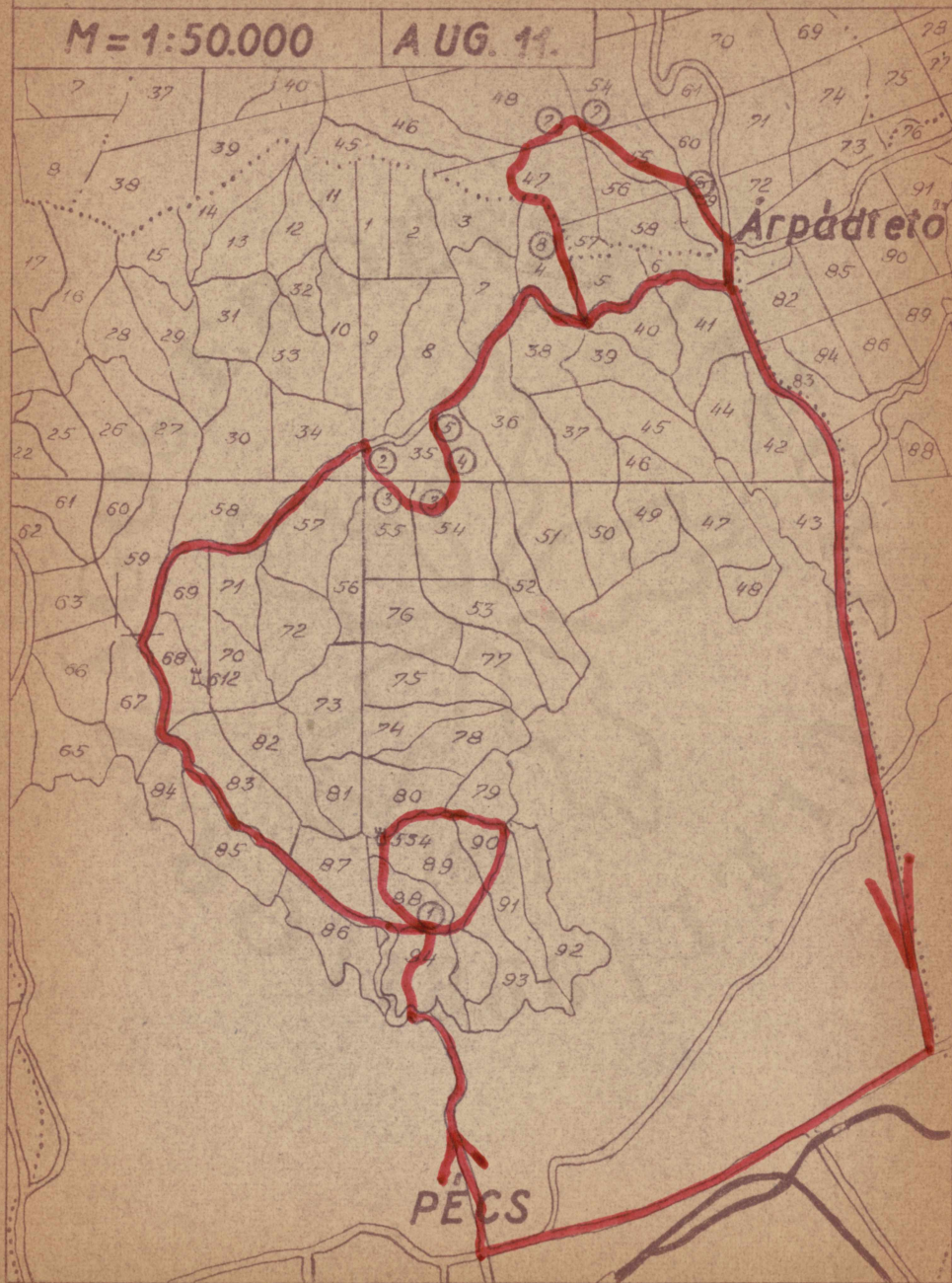

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

M=1:50.000

AUG. 11.

1958. ÉVI PÉCSI VÁNDORGYÜLÉSE

AUG. 12.

Himesháza

Cselegörcsöny

Székelyszabar

Kisnyárád

Lánycsók

